

Israëls God is trouw! Daarom is er verwachting!

Impressie vierde leeskringavond

De vierde leeskringavond. Een afronding via de persoon van dominee Theodorus van der Groe, want hij doet - zo is het gezegde - het hekje toe.

Helaas namen niet alle vertegenwoordigers van de Nadere Reformatie afstand van de vervangingstheologie. Van vervangingsdenken was in ieder geval sprake bij Franciscus Ridderus, Jacobus Fruytier en Wilhelmus Saldenus. Hun denken was gestempeld door een individualistische eschatologie: alles draaide om het persoonlijk leven van de gezaligden. Israël en de wereld vielen buiten hun gezichtsveld. Niet bij alle oudvaders was er dus liefde tot en hart voor Israël. Er waren ook Nadere Reformatoren met een zeer pessimistische toekomstvisie. Zij hadden geen enkele verwachting voor de toekomst, want het Joodse volk had het oordeel verdiend en de kerk in het Westen ook. Tegen deze donkere achtergrond licht de hoop voor Israël op.

Hierin is *verbond* het sleutelwoord. God is trouw aan Zijn verbond, daarom is er verwachting!

Zeven tijdperken

Ds. Theodorus van der Groe deelde de wereldgeschiedenis in zeven tijdperken in, op basis van Spreuken 9 vers 1: de zeven pilaren van het huis van de Wijsheid. Deze tekst was de sleutel voor het lezen van de profetieën. Romeinen 11 vers 26 is de zgn. locus tasticus wat betreft de toekomst van Israël. De verwachting voor Israël had alles te maken met de roeping van de kerk, met name in het doen van voorbede.

Van der Groe verwachtte na de val van de antichrist - volgens hem het 'papisme' en de islam - een verheerlijkte staat voor de Kerk, inclusief het Joodse volk. Zelfs de schepping zou daarin delen.

De 'voedingsbronnen' van ds. Van der Groe lagen in zijn studententijd in Leiden, waar hij zowel een Coccejaanse als een Voetiaanse hoogleraar had.

Hij was vooral beïnvloed door de Coccejanen en het (Schotse) Puritanisme.

Chiliasme

Of we bij Van der Groe een chiliastische visie op de eindtijd kunnen vinden?

Dr. T. Brienens neemt “gematigd chiliasme” waar en prof. dr. C. Graafland een “voorzichtig chiliasme”. Drs. C.J. Meeuse vindt daarentegen, dat je “bij de oudvaders vergeefs naar chiliasme zoekt”.

Hij verwachtte op basis van Openbaring 20 een bloeitijd van duizend jaar waarin er sprake is van geestelijk én nationaal herstel van Israël. Dat Christus dan fysiek aanwezig zou zijn om te heersen, dacht hij niet: het zou alleen gaan om geestelijke heerschappij.

De oudvaders Brakel en Koelman waren post-chiliasten. Ze verwachtten een bloeitijd van duizend jaar, waarin ook de tempeldienst zou terugkomen, maar dan alleen met dankoffers.

Het post-chiliasme verwacht, dat Christus na het Vrederijk terug komt, het pré-chiliasme verwacht dat Christus terugkomt en vanuit Jeruzalem zal regeren op de troon van David, waarbij de satan dan duizend jaar gebonden wordt en daarna korte tijd ontbonden. Deze gedachte impliceert een dubbele wederkomst.

Pré- of post-chiliast, feit is dat de meerderheid van de oudvaders een positieve toekomst voor Israël verwachtte en dat het chiliasme als

het ware in de haarvaten van de Nadere Reformatie zit. En al hadden de meeste Nadere Reformatoren de overtuiging dat Israël ‘gewoon’ Israël is, toch ging het bidden voor Gods oogappel soms samen met afkeer van de synagoge in de directe omgeving....

Visie op (de toekomst van) Israël nu

Volgens dr. Van Campen is heden ten dage vooral de adventstijd een soort ‘testcase’ welke visie op Israël een predikant heeft. Als voorbeeld noemt hij preken over de Lofzang van Simeon. Simeon spreekt van een Licht tot verlichting der heidenen en tot heerlijkheid van Israël. Ook bij theologen die officieel de vervangingsleer zullen ontkennen blijkt, dat zij niet zien in die tekst wat er staat. De gelaagdheid van zo’n tekst wordt niet onderkend. Bij profetieën betreft de eerste laag Israël, wij zijn er in tweede instantie bij gekomen: méde-erfgenamen, medeburgers.

Het lijkt wel overigens alsof met het denken over Israël na de Nadere Reformatie gestopt werd, waarna het pas eind jaren tachtig en in de jaren negentig weer op gang kwam.

Ten tijde van de Afscheiding was er inderdaad weinig tot geen oog meer voor Israël, een enkeling binnen het Réveil had dit nog wel. Pas na de Tweede Wereldoorlog, de oprichting van de staat Israël, kwam er herbezinning, de theologie na Auschwitz.

Israëlvisies zijn in te delen in vier categorieën:

1. Vervangingstheologie, de Kerk is in de plaats van Israël gekomen;
2. Verwachting van een geestelijk herstel van Israël;
3. Verwachting van geestelijk en nationaal herstel ofwel bekering en terugkeer naar het land der Belofte;
4. Verwachting van geestelijke en nationale bekering van Israël en een bloeitijd voor de kerk

Maar wat heb ik hier aan voor mijn persoonlijk geloofsleven?

Mensen die zich verdiepen in en verwonderen over de plaats die Israël heeft in Gods Woord en in Zijn Heilsplan, krijgen wel eens de vraag wat je er eigenlijk aan hebt, dat je jezelf hiermee bezig houdt. Niet zelden worden zij gezien als een soort 'Israëlfanaten'.

Predikanten die Israëls eerste plaats in hun preken benoemen, ziet men al gauw als 'Israëldominees'. Volgens ds. Van Campen zou dat laatste voor elke predikant moeten gelden, want het is wezenlijk: ***Als God niet trouw zou zijn aan Israël, waarom dan wel aan mij?!*** Zijn trouw aan Israël geeft moed voor de toekomst!

"En natuurlijk zal ooit gevraagd worden," zo luidt een bewogen slotopmerking van een van de deelnemers: "Heb je een Borg voor je schuld?' Maar dan ook: 'Heb je Mijn volk jaloers gemaakt?'"

Zo kregen we allemaal, ook al was het de slotavond, weer huiswerk mee....